

Kategori: Pasientbehandling/Legemidler/Generelle retningslinjer	Gyldig fra/til: 23.05.2024/23.05.2026
Organisatorisk plassering: Helse Bergen HF/Fellesdokumenter/Pasientbehandling	Versjon: 12.01
Godkjenner: Bjånes, Tormod Karlsen - legemiddelkomiteen	Retningslinje
Dok. ansvarlig: Legemiddelkomiteen	Dok.id: D14482

[Forankring i lov og forskrift](#)

A-preparater	Reseptgruppe A (narkotika). Oversikt over A-preparater
A/B-rapporten	A/B rapporten - rapport i Rapportportalen som viser hva som er solgt av A- og B-preparater fra Sjukehusapoteka Vest til enheter i Helse Vest. Rapporten oppdateres daglig og er tilgangsstyrt til ledere.
A-preparater	Alle preparater som Statens legemiddelverk har klassifisert som reseptgruppe A, for liste over preparater se Oversikt over A-preparater . I Felleskatalogen er A-preparater markert med en A under preparatnavnet, gjelder bare preparater med markedsføringstillatelse i Norge.
Akuttbord	Ulåst bord som inneholder nødvendige legemidler og utstyr (avvik fra forskrift).
Akutt koffert	Forseglet koffert med standardisert innhold av utstyr. I noen enheter inneholder akutt kofferten også legemidler
Alvorlige bivirkninger	Reaksjoner som har medført død, livstruende sykdom, vedvarende betydelig nedsatt funksjonsevne eller funksjonskapasitet
Antidot	Stoff som brukes til å oppheve/motvirke en forgiftning
Apoteket	Sjukehusapoteket i Bergen (tidl. Haukeland sykehusapotek)
Apotekproduserte legemidler	Legemidler som produseres i apotek, enten i en serviceproduksjonsordning eller lokalt på det enkelte apotek. Begrepet omfatter produksjon for lagerhold og til den enkelte pasient, inkludert cytostatika, parenteral ernæring, smertepumper osv.
ASL	Apotekstyrt legemiddellager. Innebærer at sykehusapotekets personale etter avtale med enheten har ansvar for oppfylging av legemidler i henhold til enhetens basisliste .
ATC-systemet	Anatomical Therapeutic Chemical Classification System. Systematisk oversikt over legemidlenes hovedvirkeområde, legemiddelgrupper og virkestoffer
Avvik	Brudd på lover, forskrifter eller interne rutiner og prosedyrer
B-preparater	Legemidler i reseptgruppe B (vanedannende legemidler). Oversikt over B-preparater
Basisliste	Legemiddelliste som angir standardsortiment for aktuell enhet i det elektroniske bestillingssystemet Tønsys. Person med delegert myndighet til bestilling kan bestille fra basislisten til enhetens lager uten ytterligere godkjenning av lege.
Behovsmedisin	Legemidler som etter ordinasjon fra lege skal gis etter sykepleier eller leges fortløpende vurdering av pasientens tilstand
Bivirkning	Uønskede og/eller skadelige reaksjoner som er forårsaket av legemiddel i normal- og feildosering og ved feil-/misbruk RELIS melding av bivirkninger
Brukstid	Tid fra anbrudd av legemiddel til det er ferdig administrert til pasienten (f.eks. infusjon avsluttet). Holdbarhet på 24 timer inkluderer også administrasjonstiden til pasienten
Cytostatika	Legemidler som hovedsakelig anvendes for å helbrede/lindre kreftsykdom (cellegift). I noen tilfeller brukes cytostatika også ved behandling av andre sykdommer, som for eksempel reumatiske sykdommer og hudsykdommer.

	Cytostatika - håndtering i Helse Bergen
Delegert myndighet til bestilling	<p>Fullmakt som person (sykepleier, apotektekniker, farmasøyt) har fått, til å bestille legemidler i henhold til enhetens basisliste til enhetens lager. Forsyningsportør kan få delegert myndighet til bestilling av elektrolyttkonsentrater, dialyse- og infusjons- og skyllevæsker ihht. apotekets eller enhetens væskeskjema.</p> <p><u>Det er kun virksomhetsleder som kan delegere myndighet til bestilling.</u> Nivå-2 leder kan gi personer ved sin avdeling brukertilgang til elektronisk bestilling av apotekvarer.</p> <p>Helsepersonell som får brukertilgang til elektronisk bestilling får dermed delegert myndighet fra virksomhetsleder til å bestille legemidler til gjeldende enhet.</p>
DOT	Direkte-Observert-Terapi (f.eks. tuberkulosebehandling eller LAR-behandling) – observere at pasienten tar legemidlet
Dobbeltkontroll	To personer som hver for seg og ved å signere, manuelt eller elektronisk, bekrefter at en oppgave er utført korrekt, og i henhold til eventuelt fastsatt prosedyre. En automatisert elektronisk kontroll kan benyttes dersom den er likeverdig med en manuell kontroll.
Enhetsleder	Avdelingssykepleier eller tilsvarende stilling
Epikrise	Oversikt over status i den medisinske behandlingen til pasienten ved utreise/overflytning fra sykehuset. Inkluderer også oversikt over legemidler og legemiddelbruk (samstemt legemiddelliste)
Fast ordinasjon	Leges ordinasjon av legemidler som skal gis fast inntil de seponeres.
FIB	Forbruksmateriell i bruk. Betegner forbruksmateriell som er registrert for pasienten i e-Reseptmodulen.
FM	Forskrivningsmodulen for elektroniske resepter (e-Reseptmodulen).
Foreløpig epikrise	Kortversjon av epikrise som blant annet inneholder foreløpig diagnose, behandling, legemiddelbehandling, sykemeldingsperiode og kontroll/oppfølging
Formell kompetanse	Kompetanse som kan dokumenteres ved hjelp av gjennomført utdanning, eksamener, kurs osv.
Generisk bytte	Bytte mellom legemidler som har samme virkestoff i samme dose og samme legemiddelform og som er definert som byttbare i Helse Bergens Byttbare legemidler i Helse Vest , eller Statens Legemiddelverks bytteliste Byttelisten - Direktoratet for Medisinske Produkter .
Helsepersonell	Personell som definert i Helsepersonelloven - duplikat § 3 første ledd nr. 1 til nr. 3.
H-resept	Resept på legemiddel som finansieres av det regionale helseforetaket der pasienten er bosatt. Kan kun skrives av leger ved sykehus og privatpraktiserende spesialister som har inngått avtale med helseforetak. For oversikt over legemidler se §11 i Forskrift om helseforetaksfinansierte reseptlegemidler til bruk utenfor sykehus
Håndtering av cytostatika	Se egne retningslinjer, Cytostatika og andre legemidler som håndteres som cytostatika .

Istandgjøring	Tilberedning eller annen klargjøring av legemiddel for utdeling til pasient. Dette omfatter bl.a. uttak av legemiddel fra lager eller medisinskap, legging av dosett, opptrekk av legemiddel i sprøyte eller lignende.
Kassasjon	Legemidler som returneres til apoteket, eller som destrueres umiddelbart i enheten grunnet utgått holdbarhetsdato, restmengder fra ampuller/hetteglass eller som er knust/sølt. Føres ut av regnskapet i kolonnen «Kassert» i regnskapsskjema.
Kurve	Skjema eller elektronisk system som gir dokumentasjon av ordinasjon og utdeling av legemidler. Kurven brukes også til føring av observasjonsparametre og annen viktig informasjon av betydning for behandlingen
LAR	Legemiddelassistert Rehabilitering. Tverrfaglig spesialisert behandling for opioidavhengighet der vanedannende legemidler i en bestemt dose (substitusjonsbehandling) inngår som et deltiltak i et helhetlig rehabiliteringsforløp. Legemidlene som benyttes er metadon eller buprenorfin
Legemidler	Stoffer, droger og preparater som er bestemt til eller utgis for å brukes til å forebygge, lege eller lindre sykdom, sykdomssymptomer eller smerter, påvirke fysiologiske funksjoner hos mennesker eller dyr, eller til ved innvortes eller utvortes bruk å påvise sykdom (Kilde: Legemiddeloven - Lov om legemidler m.v.)
Legemiddelanamnese	Fortegnelse over pasientens nåværende legemiddelbruk. Inkluderer også oversikt over legemiddelallergier og CAVE
Legemiddelansvarlig lege	<i>Nivå-2 leder/den som nivå-2 leder utpeker som legemiddelansvarlig lege</i> i enheten. Lege som har overordnet medisinsk fagansvar ved enheten.
Legemiddelgjennomgang (LMG)	En systematisk vurdering av pasientens legemiddelbruk for å sikre god behandling og forebygge pasientskader.
Legemiddelliste	Liste over legemidler som enheten bør ha tilgjengelig i sitt legemiddellager. Listen skal være godkjent av nivå-2 leder eller legemiddelansvarlig lege for enheten (utnevnt av nivå-2 leder)
Legemidler på godkjenningfritak	Legemidler som ikke har markedsføringstillatelse (MT) i Norge, men som lege må søke Statens Legemiddelverk om å få forskrive Godkjenningfritak
Legemidler til klinisk utprøving	Farmasøytisk formulering av et aktivt virkestoff eller placebo, som blir utprøvd eller benyttet som en referanse i en klinisk utprøving. Se Klinisk utprøving - Direktoratet for Medisinske Produkter
Legemiddelhåndtering (LMH)	Enhver legemiddelrelatert oppgave som utføres fra og med legemiddelet rekvireres til det er utdelt. Dette innbefatter alle forhold beskrevet i Forskrift om legemiddelhåndtering for virksomheter og helsepersonell som yter helsehjelp . LMH omfatter både rekvirering til lager og på resept, oppbevaring, ordinerer, istandgjøring, utdeling, bytte mellom byttbare legemidler, håndtering av legemiddelrester med mer. Legens ansvar for valg og dosering av legemidler inngår ikke i definisjonen
LIB	Legemidler i bruk. Pasientens legemiddelliste som ligger i e-Reseptmodulen.
LIB i RF	Se Multidose i e-resept
LIS	Legemiddelinnkjøpssamarbeid. Innkjøpsavtaler
Magistrelt legemiddel	Legemiddel som tilvirkes i apotek etter bestilling fra rekvirent til en bestemt bruker

Multidose	Ferdig doserte legemidler, pakket i pose til den enkelte pasient.
NIB	Næringsmidler i bruk. Betegner næringsmidler som er registrert for pasienten i e-Reseptmodulen.
Ordinering	At helsepersonell med rekvireringsrett (lege/tannlege) bestemmer individuell bruk av legemiddel samt dosering og at dette journalføres. Ordinasjoner skal dokumenteres i kurve og journal (skriftlig/elektronisk)
Ordinering gjennom prosedyre	Sykepleier/ambulanspersonells beslutning om iverksetting av legemiddelbehandling etter skriftlig prosedyre. Ordinering gjennom prosedyre gjelder <u>kun når lege ikke er tilgjengelig</u> , og der slik ordinering er <u>nødvendig for å kunne yte forsvarlig helsehjelp</u> . Prosedyren skal være kjent i avdelingen og inneholde regler for i hvilke tilfeller og for hvilket helsepersonell den gjelder. Den skal være datert og signert av ansvarlig avdelingsoverlege eller tilsvarende. Ordinasjon etter skriftlig prosedyre skal dokumenteres i pasienten kurve (skriftlig/elektronisk).
PLL	Pasientens legemiddelliste. PLL gir informasjon om legemiddelbehandling som er rekvirert eller ordinert fra alle deler av helse- og omsorgstjenesten, f.eks. fra fastlege, sykehjemslege og sykehuslege. Teknisk sett oppbevares pasientens legemiddelliste (PLL) som en melding i Reseptformidleren, og en kopi i kjernejournal.
Prejournal	Foreløpig journal som blir tatt opp ved innkost i sykehus
Preparatomtale	Godkjent beskrivelse av legemidlet, dets egenskaper, bruksområde, dosering osv. For legemidler som har markedsføringstillatelse i Norge, er preparatomtalen godkjent av Statens Legemiddelverk. Legemiddelsøk - SPC
Reell kompetanse	Kompetanse som er opparbeidet gjennom erfaring og utøvelse av den formelle kompetansen
Rekvirering	Muntlig, skriftlig eller elektronisk bestilling av legemidler på resept eller rekvisisjon
Rekvisisjonsrett	Leges rett til rekvirering av legemidler til pasient og/eller medisinalager
RELIS	Regionalt legemiddelinformasjonscenter RELIS
Restnotering	Legemiddel som ikke kan leveres fra apoteket samtidig med de øvrige varene som er bestilt
RF	Den nasjonale reseptformidleren for elektroniske resepter.
Samstemming av legemiddellister (Legemiddel-samstemming, LMS)	Metode der helsepersonell i samarbeid med pasienten skal sikre overføring av korrekt informasjon om pasientens aktuelle legemiddelbruk. Samstemming av legemiddellister
Sentralstimulerende legemidler	Legemidler som stimulerer sentralnervesystemet og gir økt psykomotorisk aktivitet (f.eks. (Ritalin® og Concerta®))
Svinn	Legemidler som uten åpenbar forklaring forsvinner fra enhetens legemiddellager.
Synonympreparater	Preparater som inneholder samme virkestoff. Preparatene har ikke nødvendigvis samme legemiddelform eller styrke slik kravet er for byttbare legemidler. Se Generisk bytte
Tilberedning	Klargjøring av legemiddel som på grunn av holdbarhetsforhold må gjøres klart til bruk umiddelbart eller kort tid før utdeling til pasient. Dette kan f.eks. være tilsetninger til infusjonsvæske, oppløsning av tørrstoff i hetteglass, tilsetning av vann til antibiotikamikstur e.l.

TPN	Total Parenteral Ernæring
Tyveri eller underslag av legemidler	Legemidler som fjernes fra enhetens legemiddellager til eget misbruk eller videresalg.
Utdeling	Utdeling av legemidler til pasient, administrering av legemiddel som pasienten ikke kan administrere selv, overvåkning av legemiddelinntak og observasjon av eventuelle umiddelbare reaksjoner på tilført legemiddel. Utdeling omfatter blant annet å sikre at legemiddel administreres på riktig måte
VIB	Varer i bruk. Betegnelse i e-Reseptmodulen over legemidler (LIB), næringsmidler (NIB), forbruksmaterieell (FIB) og vaksiner som er registrert til den enkelte pasient

Referanser

Interne referanser

1.2.2.1-01	Introduksjon til Legemidler
1.2.2.1-03	Fordeling av ansvar og oppgaver innen legemiddelhåndtering
1.2.2.1-04	Uønskede hendelser innen legemiddelhåndtering
1.2.2.1-06	Internkontroll og farmasøytiske tjenester
1.2.2.1-09	Medisinrom
1.2.2.1-12	Forankring i lov og forskrift
1.2.2.2-04	Innkjøpsavtaler
1.2.2.2-05	Mottak og kontroll av leveranse fra sykehusapoteket
1.2.2.2-06	Oppbevaring og kontroll av legemidler
1.2.2.2-08	Rapportering og kontroll av legemiddelforbruk
1.2.2.2-09	Avfallshåndtering, legemidler
1.2.2.2-10	Retur av legemidler
1.2.2.3-01	Istandgjøring og merking av legemidler
1.2.2.3-02	Utdeling av legemidler
1.2.2.3-12	Cytostatika og andre legemidler som håndteres som cytotatika
1.2.2.4-01	A- og B-preparater - kontroll med innkjøp og forbruk
1.2.2.4-11	Oversikt over A-preparater
1.2.2.4-12	Oversikt over B-preparater
1.2.2.5-01	Opptak av legemiddelanamnese og samstemming av legemiddellister
1.2.2.5-03	Ordinering av legemidler og vurdering av legemiddelbehandling
1.2.2.5-04	Melding av bivirkninger
1.2.2.5-05	Akutte forgiftninger og antidoter
1.2.2.5-08	Utskrivning og overføring til annet omsorgsnivå
1.2.2.5-11	Resept- og refusjonsveileder
1.2.2.6.3-01	Antiinfektiva, håndtering og istandgjøring
1.2.2.6.8-01	Cytostatika - håndtering i Helse Bergen
1.2.2.7-01	Opplæring legemiddelhåndtering (generelt)

Eksterne referanser

1.19.5.6 Spesialisthelsetjenesteloven § 3-3a. Varsel om alvorlige hendelser
2.7.2 Legemiddelsøk - SPC
2.7.3 Godkjenningfritak
2.7.4 Klinisk utprøving - Direktoratet for Medisinske Produkter

[1.9.9 Forskrift om helseforetaksfinansierte reseptlegemidler til bruk utenfor sykehus](#)

[3.2.2.1.19.1 Samstemming av legemiddellister](#)

[3.2.2.12.2 Byttbare legemidler i Helse Vest](#)

[2.7.10 Byttelisten - Direktoratet for Medisinske Produkter](#)

[3.2.2.4.1 RELIS melding av bivirkninger](#)

[3.2.2.1.3 RELIS](#)

[2.14.15 Multidose i e-resept](#)

[1.13.1 Legemiddeloven - Lov om legemidler m.v.](#)

[1.13.6 Forskrift om legemiddelhåndtering for virksomheter og helsepersonell som yter helsehjelp](#)

[1.9.1 Helsepersonelloven - Lov om helsepersonell m.v.](#)

[2.21.5.2 A/B rapporten](#)